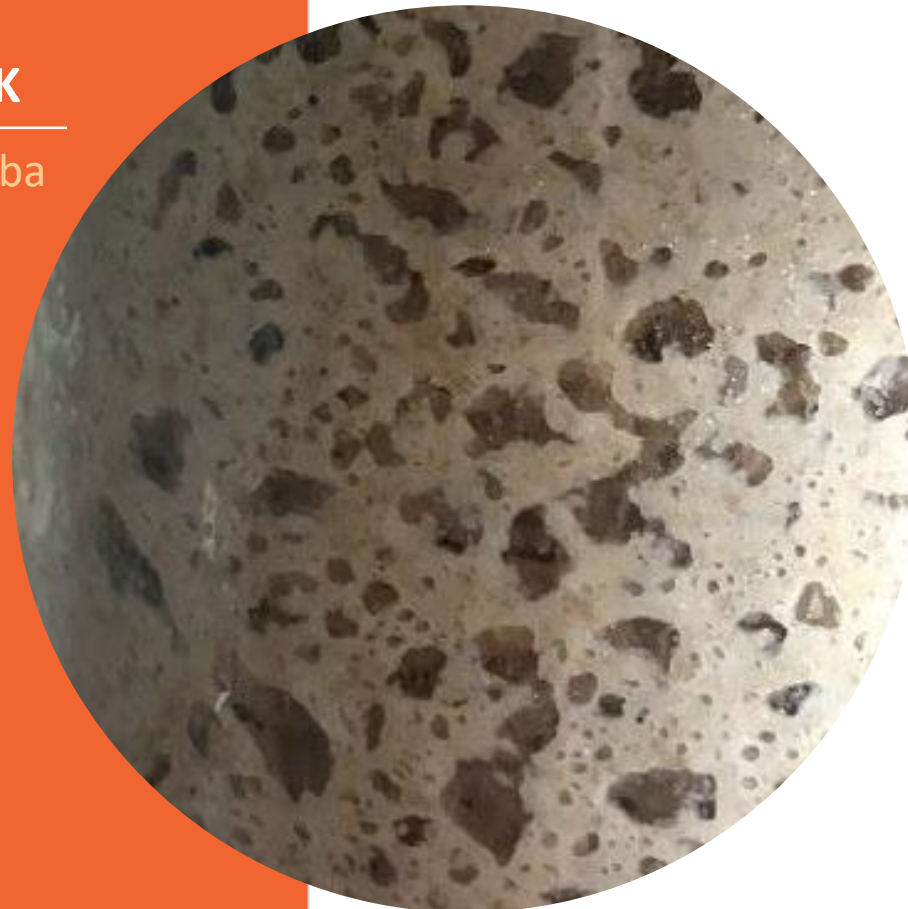
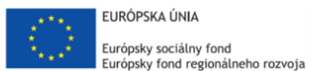

PEKÁRSKA TECHNOLOGIA 2. ROČNÍK

Výroba chleba

NÁRODNÝ PROJEKT
„Zlepšenie stredného odborného školstva v Prešovskom samosprávnom kraji“

Kvas

Ing. Eva Veselovská

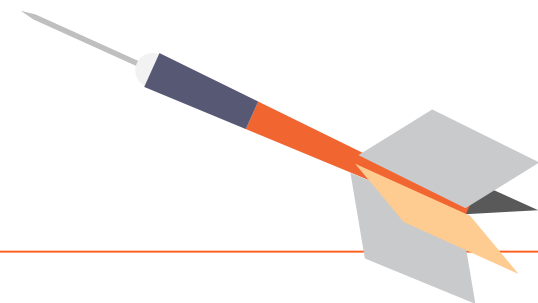
„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci operačného programu Ľudské zdroje“

Ciele

- Objasniť funkcie kvasu v ceste, dôvody ich použitia.
- Vymenovať základné mikroorganizmy, ktoré sa nachádzajú v zdravom chlebovom kvase a posúdiť ich význam v ceste.
- Charakterizovať rôzne druhy kvasov.
- Opísať vlastnosti a použitie jednotlivých druhov kvasu.
- Posúdiť výhody kvásku a kváskovania.

Kvas

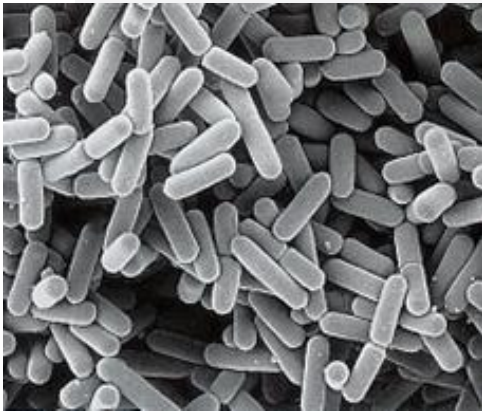
Charakteristika
a úlohy kvasu v
ceste

Druhy kvasov a
použitie kvasov

Porovnanie
kvasu s
droždím

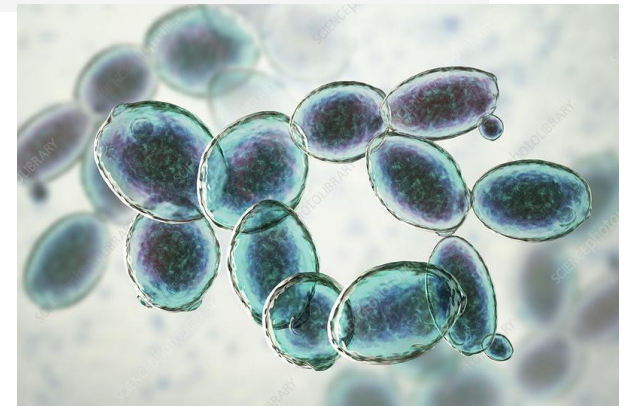
Domáce
kváskovanie

K V A S

Mliečne baktérie

Mikroorganizmy z
ražnej múky, bez
droždia

Kvasinky

- ➔ Kvas je riedke, prípadne zahustené **ražné cesto - bez soli, s rozmnoženou kultúrou kvasných MO.**
- ➔ baktérie mliečneho kvasenia – Lactobacily
- ➔ nepravé kvasinky -Torulopsis

Druhy kvasov

- ➔ zrelý kvas
- ➔ nácesta
- ➔ drobenka
- ➔ kvasné koncentráty

Bez kvalitného chlebového kvasu neupečieme kvalitný chlieb.

Zrelý kvas

Zrelý kvas

- ➔ riedky,
- ➔ s aktívnou mikroflórou,
- ➔ krátka trvanlivosť,
- ➔ používa sa na zakvasenie chlebového cesta a na prípravu I. stupňa kvasu (základu) – pri trojstupňovom vedení ražných kvasov.

Nácesta

Tiež sa nazýva guľa.

- ⇒ **Je to zrelý** kvas zahustený ražnou múkou. Skladuje sa v suchej, čistej miestnosti pri teplote 15-24°C.
- ⇒ **Nácesta sa pripravuje pri jednodňovom prerušení výroby.**

Príprava kvasu z nácesty najskôr po 6-8 hodinách.

Nácesta (guľa)

Drobenka

- ➔ zrelý kvas zahustený dvojnásobným množstvom ražnej múky,
- ➔ drobivá, sypká konzistencia,
- ➔ pred použitím sa drobenka máča 2-3 hod. v teplej vode – aktivácia mikroorganizmov.

Pripravuje sa pri viacdňovom prerušení výroby.

Drobenka

Kvasné koncentráty

Tekutý živý kvas

Dodávajú sa ako pasta,
prášok alebo tekuté.

Ražný kvas v podobe pasty

- ➔ Kvasné koncentráty sú polotovary vyrobené z prírodných ražných kvasov (trojstupňovým vedením ražných kvasov). Obsahujú mikroorganizmy chlebových kvasov (kvasinky a mliečne baktérie) a prídavné látky, ako sú emulgátory, kyselina mliečna, kyselina citrónová, kyselina octová, kyselina askorbová, farbivá, hydrokoloidy.

Výhody kvasných koncentrátov

- ➔ šetria čas a energiu, prevádzkové priestory,
- ➔ menšie nároky na kvalifikáciu pracovníkov obsluhujúcich miesiaci stroj,
- ➔ sú pohodlné a výroba pekárskeho výrobku za použitia kvasných koncentrátov je jednoduchšia,
- ➔ majú rôznorodé použitie,
- ➔ vyrovnaná kvalita výrobkov.

Chlieb s použitím kvasných koncentrátov sa **vyrába priamym vedením.**

Trojstupňové vedenie ražných kvasov

Veľkokapacitná pekáreň – systém diež

V súčasnosti ojedinele – len v priemyselných veľkopekárňach

4 etapy:

- **1. príprava základu – zo zrelého kvasu, nácesty, drobenky**
- **2. príprava I. stupňa kvasu**
- **3. príprava II. stupňa kvasu**
- **4. príprava III. stupňa kvasu**

Trojstupňové vedenie ražných kvasov

Príprava základu:

- ➔ zo zrelého kvasu,
- ➔ z nácesty,
- ➔ z drobenky.

zrelý kvas ...1 diel
ražná múka ...1 diel
voda ...1 diel

zo zrelého kvasu – 3-5 hod.

zrelý kvas ...4 diely
ražná múka ...1 diel
voda ...3 diely

z nácesty – 5-7 hod.

zrelý kvas ...1 diel
ražná múka ...1 diel
voda ...2 diely

z drobenky – 8-10 hod.

Trojstupňové vedenie ražných kvasov

➔ 1. stupeň – prostredie musí vyhovovať kvasinkám

- základ .....1 diel
- ražná múka ...1 diel
- voda ...1 diel

➔ 2. stupeň – z technologického hľadiska najdôležitejší

- 1. stupeň kvasu ...1 diel
- ražná múka, voda ...2 diely

➔ 3. stupeň – posledný, ide do cesta

- 2. stupeň kvasu ...1 diel
- ražná múka, voda ...2 diely

Trojstupňové vedenie ražných kvasov

- H – výťažnosť kvasu
- t – teplota
- T – dĺžka zrenia kvasu
- K – kyslosť kvasu

H=200% t=24⁰C

T=5h K=96mmol/kg

I. stupeň kvasu

H=170% t=25-27⁰C

T=5h K=130mmol/kg

II. stupeň kvasu

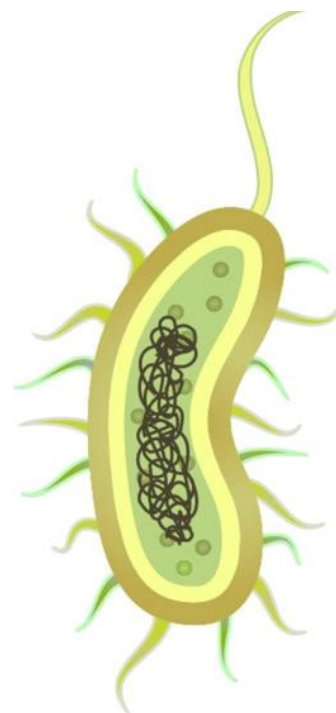
H=200% t=27-28⁰C

T=3h K=90mmol/kg

III. stupeň kvasu

Teplota kvasov

Označuje sa (**t**) - **udáva sa v °C**, reguluje sa tak, aby sa v kvasoch rozmnožovali chlebové kvasinky a mliečne baktérie, vďaka ktorým sa vyrába kvalitný a chutný chlieb. Teplota **nesmie prekročiť 30°C**, aby sa v kvase nezačali rozmnožovať škodlivé **baktérie maslového kvasenia**.

Maslové baktérie

Teplomer s hraničnou teplotou 30°C

Výtťažnosť kvasu

Tiež sa označuje ako hustota chlebového kvasu (**H**) - **udáva sa v %** a znamená koľko kg kvasu sa vyrobí zo 100kg ražnej múky.

Podiel predchádzajúceho kvasu

- Základ (časť zrelého kvasu z predchádzajúcej výroby) sa v ďalšej výrobe **omladzuje**.

Omladzovanie

kvasu znamená, že k základu sa pridáva ražná múka a voda.

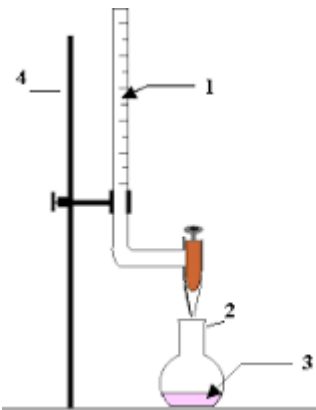
Zrelý kvas a kváskový chlieb

Kyslosť kvasu

pH papierik na zisťovanie kyslosti

Titrácia na zisťovanie kyslosti kvasu

- ➔ Kyslosť je daná množstvom všetkých kyslých zložiek v kvase - udáva sa v **mmol/kg**.
- ➔ Medzi kyslé zložky patrí kyselina mliečna, kyselina octová, kyselina citrónová.
- ➔ Kyslosť kvasu sa stanovuje titráciou.

Skrátené vedenie ražných kvasov

1. Príprava základu - kvas z predchádzajúcej výroby.

2. Omladenie kvasu - pridaním ražnej múky a vody, riedky, 20⁰C, skladuje sa v chlade 12-24 hodín

3. Príprava konečného kvasu - kvások sa opäť omladí zreje 4-5 hodín pri teplote 28-30⁰C.

Z neho sa odoberie 2/3 - na výrobu chleba a ostávajúca 1/3 ide do základu na ďalšiu výrobu.

Kváskovanie

Použitie kvásku v domácich podmienkach

Kváskovanie

- ➔ Tradičný spôsob spracovania cesta na prípravu domáceho chleba a pečiva.
- ➔ Kvások môžeme charakterizovať ako cesto, ktoré sa vytvorilo fermentáciou divých mliečnych baktérií a kvasiniek.
- ➔ Kvások sa pripravuje iba z ražnej múky a vody.
- ➔ Odborníci na zdravú výživu tvrdia, že výrobky z kvásku sú zdravšie, stráviteľnejšie a menej zaťažujú náš tráviaci systém.

Do kvásku sa nepridáva droždie!!!

Kváskovanie

- ➔ Pri kysnutí cesta sa tvorí kyselina mliečna, ktorá dodáva výrobkom mierne kyslastú chuť a vôňu a pôsobí ako prírodná konzervačná látka proti škodlivým mikroorganizmom.
- ➔ Kvasinky vyvolávajú etanolové kvasenie, pri ktorom sa tvorí oxid uhličitý, ktorý zlepšuje štruktúru a pórovitosť cesta.

6-dňový ražný kvások

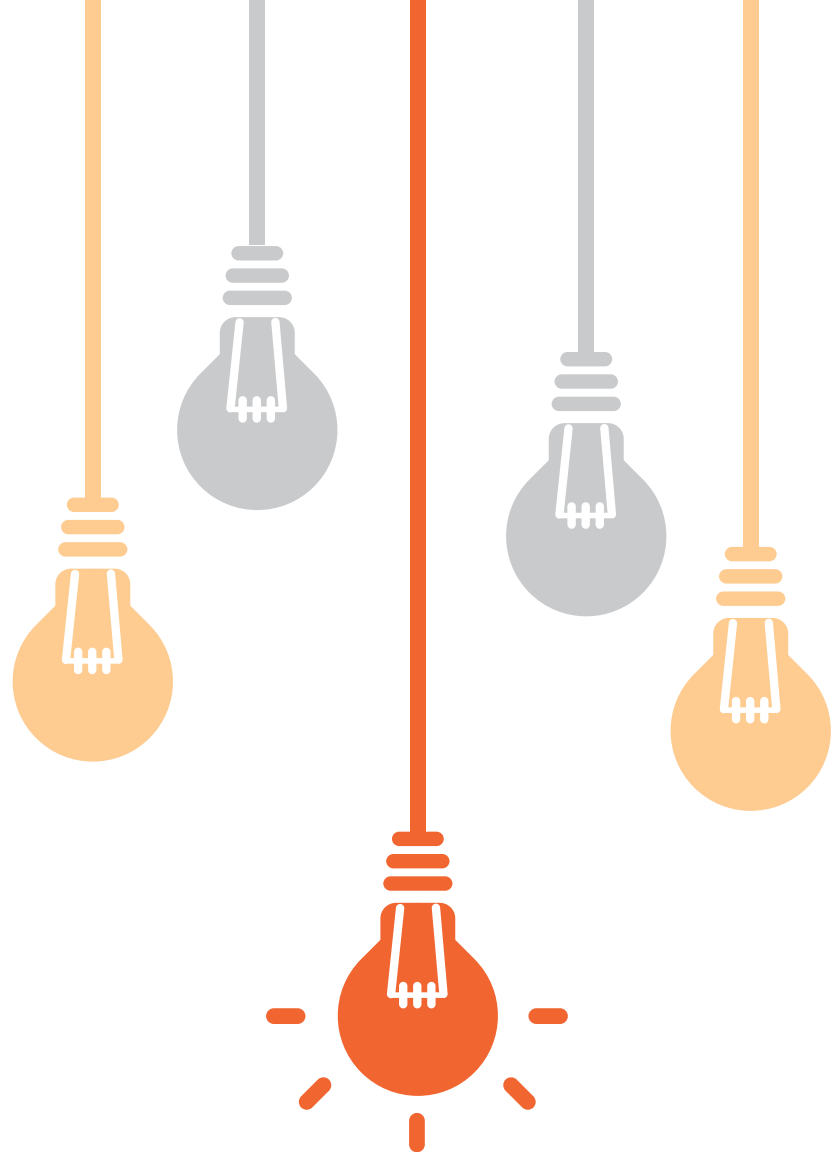

vyzretý bochník chleba

príprava kvásku

Otázky na zamyslenie

- ❖ Z akej múky sa pripravuje kvas? Prečo?
- ❖ Aký kvas použijú v pekárni po vianočných sviatkoch, keď bola výroba zastavená niekoľko dní?
- ❖ Charakterizujte jednotlivé druhy kvasov.
- ❖ Vysvetlite pojem fermentácia. Kde v pekárskej výrobe sa stretávame s fermentáciou?
- ❖ Aká je úloha mikroorganizmov v kvase?
- ❖ Odkiaľ získavajú pekári zrelý kvas?

Problémová úloha

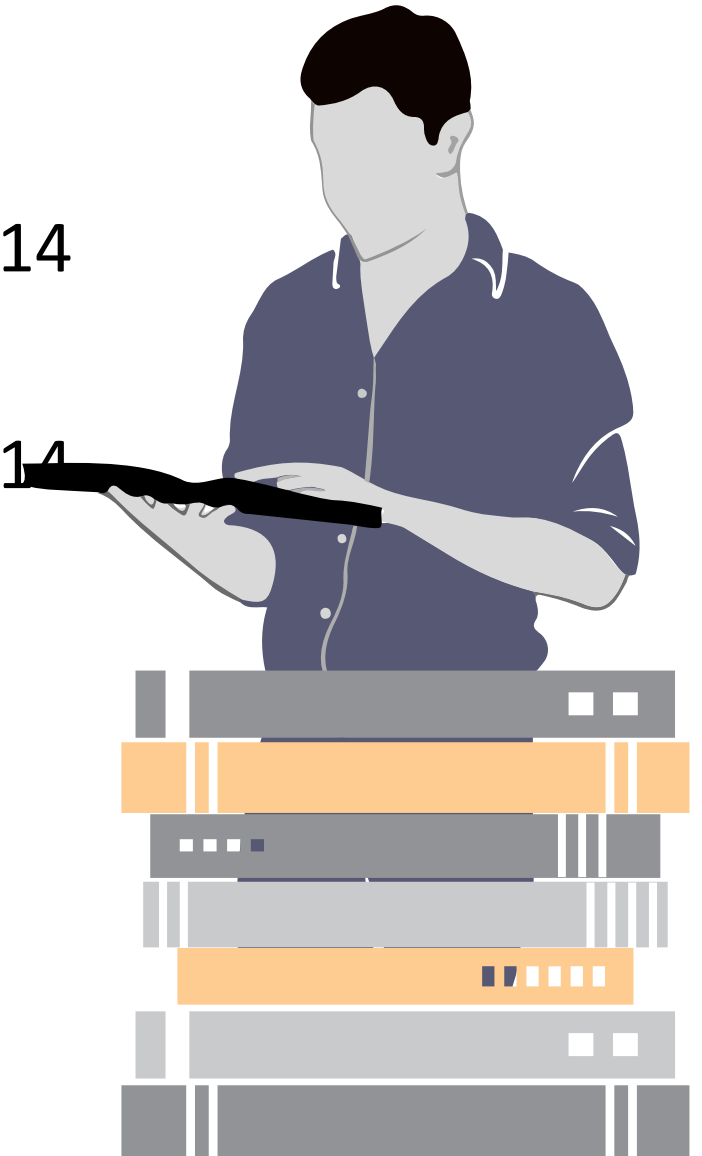
V pekárni sa v lete pokazí klimatizácia a teplota vo vnútri vystúpi na 40⁰C. V dieži zreje kvas. Vysvetlite a objasnite, k čomu môže dôjsť v dieži a ako to ovplyvní ďalšiu výrobu chleba.

Použitá literatúra

1. **Dubová, G.:** Technológia pre 2.ročník učebného odboru pekár. EXPOL PEDAGOGIKA, Bratislava 2014
2. **Sládečková, G.:** Suroviny pre 2.ročník učebného odboru pekár. EXPOL PEDAGOGIKA, Bratislava 2014
3. <https://www.sciencedirect.com/topics/food-science/sourdough>
4. <https://asm.org/Articles/2020/June/The-Sourdough-Microbiome>

SOŠ agropotravinárska a technická Kežmarok

 Kušnierska brána 314/2, 060 01 Kežmarok

 <https://soskusnierskakk.sk>

 sekretariat@soskezmarok.sk

 +421 52 4523040

Učiteľ

Ing. Eva Veselovská

 ev.veselovska@gmail.com